

Asiantuntijoiden käsityksiä musiikintutkimuksen ja yhteiskunnan suhteista

Sari-Anne Kangas, Maarit Poikela ja Juha Ojala

Johdanto

Yhteiskunnan tuki tieteelle on sidoksissa siihen, miten tutkimus lopulta palautuu yhteiskunnan käyttöön. Tutkimustiedon oletetaan antavan valmiuksia ja perusteita yhteiskunnan toiminnalle ja valinnoille (ks. Niiniluoto 1984, 16). Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM 2014, 13) mukaan Suomessa tieteellisen tutkimuksen tulisi tavoitella tietoon ja osaamiseen perustuvaa tuottavuuden ja talouden kasvua sekä pyrkiä kansainväliseen näkyvyyteen. Tieteen tila 2014 -raportin mukaan parempia tuloksia uskotaan saavutettavan ”valintojen, poisvalintojen ja kansainvälisen yhteistyön avulla” (Nuutinen ja Lehvo 2014, 5). Ensimmäisenä poisvalinnan kohteena nähdään ihmistieteiden pienet ja vähän julkaisevat alat, sillä niiden ei nähdä olevan riittävän kilpailukykyisiä (Lehtonen 2014, 61). Musiikintutkimus voidaan lukea näiden alojen joukkoon.

Yhteiskunnan muutokset näkyvät musiikintutkimuksessa sekä tutkimusjärjestelmän että tutkittavien musiikkien muutoksina. Muutostilanteissa tutkimusta ja sen tarkoitusta on syytä arvioida. Tässä artikkelissa tarkastelemme asiantuntijoiden käsityksiä siitä, mikä on suomalaisen musiikintutkimuksen nykyinen tila ja tarkoitus.¹ Haastattelimme kolmeatoista suomalaista, musiikkia eri tieteenaloilla tutkivaa professoria. Professorin työnkuvaan voidaan ajatella sisältyvän yliopistolain (L. 558/2009, 2§) mukaiset tehtävät

edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen [professorien] tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Tutkimuskenttä ei suinkaan ole vain professorien varassa. Erityisesti vastuu- ja johtotehtäviensä vuoksi he ovat kuitenkin kriittisessä nivelkohdassa, jossa koulutus- ja tutkimuspoliittinen toiminnanohjaus kohtaa käytännön opetus- ja tut-

¹ Artikkelin perustuu Kankaan ja Poikelan pro gradu -työhön (2015). Kiitämme tutkimukseen osallistuneita ja Suomen musiikkitieteellistä seuraa tutkimuksen tukemisesta.

kimustoiminnan. Työnkuviansa ja kokemustensa johdosta heidän käsityksensä ovat tutkimustehtävän kannalta keskeisiä. (Ks. Young 2015; Macfarlane 2011, Rayner ym. 2010; vrt. Evans 2015.)

Musiikintutkimuksen yhteiskuntasuhteeseen liittyy vahvasti itse musiikin käsite ja musiikkikäsitteet. Musiikin arvojen ja merkityksellisyyden arviointi osana yhteisöjamme ja kulttuureitamme sekä vallalla olevat uskomukset ja käytännöt ohjaavat osaltaan musiikintutkimusta. Musiikki merkitsee eri tavoin näkökulmasta riippuen.

Taustoitamme seuraavassa musiikin merkityksellisyyden moninaisuutta hyödyntäen Louhivuoren (2009, 12–20) runkoa musiikkikasvatuksen merkityksistä (ks. myös Hallam 2015; Eerola 2014; Cross ja Tolbert 2009).²

Musiikkitoiminnan on todettu vaikuttavan positiivisesti ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen ja hyvinvointiin (Hyypä 2013, 19–20; Hanser 2010, 873; Lilja-Viherlampi 2007, 108). Musiikkiterapian parissa on todettu myönteisiä vaikutuksia mm. autistisen kirjon, käyttäytymishäiriöisten sekä muistisairaus-, aivoverenkiertohäiriö- ja kipupotilaiden hoidossa tai hoivassa (Wheeler 2015; MacDonald, Kreutz ja Mitchell 2012, 5–6; Thaut ja Wheeler 2010; Leins ym. 2009; Erkkilä 2003, 291).

Musiikin neurotieteessä on osoitettu, kuinka musiikki aktivoi laajaa hermoverkostoa, ”joka säätelee useita auditiivisia, emotionaalisia, kognitiivisia ja motorisia toimintoja” (Särkämö ja Huutilainen 2012, 1334; ks. Alluri ym. 2012; Hyde ym. 2009; Schlaug ym. 2005). Vaikka on epäselvää kuinka musiikkispesifejä vaikutukset ovat, musisoinnin monipuolisten taitojen harjoittamisesta seuraava rakenteellinen ja toiminnallinen muovautuminen lisää kapasiteettia oppia uusia taitoja, millä on laajemminkin vaikutusta ihmisen kehitykseen. (Ks. esim. McPherson ja Hallam 2009, 260; Eerola 2014, 57–58).

Musiikkia onkin voitu suositella oppimisen ja kehityksen tueksi (Huutilainen 2009, 46; Flohr ja Hodges 2002, 999). Siirtovaikutuksia on havaittu esimerkiksi lukutaidon, vieraan kielen, matematiikan, persoonallisuuden ja sosiaalisuuden kehittymisen sekä muistin ja keskittymiskyvyn osalta (ks. esim. Hallam 2015; 2010; Eerola 2014; Milovanov ja Tervaniemi 2011; Schellenberg ja Weiss 2012). Musiikillisen vuorovaikutuksen on havaittu vaikuttavan empatiakykyyn sekä lähentävän ryhmää tahdistumisen kautta (Rabinowitch, Cross ja Burnard 2012, 11; Cross 2014, 813). Yhteismusisointi lisää ryhmätaitoja (Hallam 2015, 81–88).³

² Keskustelu musiikin asemasta kasvatuksessa on johtanut musiikkikasvatuksen tutkimuksen ja opettajankoulutuksen parissa *music advocacy* -termillä kuvattuun tutkimuksen ja toiminnan suuntaukseen (ks. esim. Hallam 2015; McPherson ja Welch 2012; Benham 2011; Myers 2002). Tämän kehityskulun ja siihen liittyvän musiikkiestetiikan historiallisen perspektiivin avaaminen musiikkikasvatuksen saati laajemmin musiikin aseman, arvojen ja arvostusten suhteen ei tässä yhteydessä ole mahdollista (ks. esim. Benestad 1978; Lippman 1992; Mark 2002), eikä tällä tutkimuksella ole ollut asiaa ajavaa, toiminnallista agendaa.

³ Musisointi (tai musikointi) on syytä ymmärtää laajassa ja joustavassa mielessä, Smallin (1998) ’musicking’-käsitteen tapaan.

Yhdessä ja yhtä aikaa tekeminen, yhteisöllinen ongelmanratkaisu, luottamus sekä yhteiset tavoitteet, arvot ja elämykset kytkevät musiikin osaksi sosiaalisia verkostojamme, valtasuhteita ja sosiaalista pääomaa (esim. Hyyppä 2002, 48; Jones ja Langston 2012, 122; Bourdieu 1986). Musisointi muodostaa yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden kokemuksia, ja sosiaalinen säätely siinä on myös sosiaalista vallankäyttöä ja ihmisten käyttäytymiseen vaikuttamista (DeNora 2000, 20; Järviluoma 2003, 348–352; Veblen ja Olsson 2002, 730; Eerola 2014, 62).

Useissa yhteisöissä musiikki ei ole itsenäinen taidemuoto vaan erottamaton osa kulttuuria, osa ihmisen elämää kehdestä hautaan saakka (Gregory 2000, 124). Globalisaation ja teknologisten muutosten vuoksi suhteemme musiikkiin on muuttunut (esim. Quiñones, Kassabian ja Boschi 2013; Taylor 2001). Toisaalta kommunikatiivisen piirteensä kautta musiikki voi toimia välineenä muihin musiikkikulttuureihin perehtymiseen, jopa omaksumiseen, ja musiikin voidaan siksi ajatella antavan ainakin ”nuorille hyvät lähtökohdat muiden kulttuurien kohtaamiseen” (Louhivuori 2009, 17).

Sosiaalisuus, kokemuksellisuus ja tarjoutuminen tunnesäätelyyn tekevät musiikista voimakkaan työkalun identiteetin rakentamiseen (ks. esim. Tarrant, North ja Hargreaves 2002; Suutari 2013, 260–263; Saarikallio 2009, 221–224). Kokemusta refleктоivana musiikki voi edistää elämäntilanteisiin liittyvää ongelmanratkaisua ja hyvinvointia (ks. Hyyppä ja Liikanen 2005, 54).

Sikiöaikaisen kokemusmaailman ja varhaisen vuorovaikutuksen myötä musiikki voi myöhemmin olla yhteydessä perustavimpiin kokemuksiimme (ks. esim. Trehub, Hannon ja Schachner 2010; Winnicott 1971). Kertyvät kokemukset vaikuttavat siihen, millaisia tunnereaktioita musiikki yksilössä herättää (ks. Erkkilä 1997, 58). Niihin vaikuttavat ne tavat ja käytännöt, joihin kasvamme elämämme aikana. Ympäröivä kulttuuri vaikuttaa myös siihen, miten syntynyttä tunnetta ilmaistaan muille. (Emt., 54; Becker 2010, 129–130.) Musiikillinen kehitys on elinikäinen prosessi, joka kulkee rakentavana tekijänä elämänkaaren mittaisen yksilönkehityksen rinnalla (ks. esim. Rickard ja McFerran 2012; Lilja-Viherlampi 2007, 71, 78; Sinkkonen 2009, 289).

Edellä olevan perusteella musiikin merkityksellisyyttä tulee tarkastella muutenkin kuin lyhyen aikavälin siirto- tai terveysvaikutusten kautta. Muun muassa sukupuolen, kansallisuuden ja etnisyyden kategorioita käsittävänä identiteetti rakentuu monin tavoin, myös taloudellis-poliittisten, kulttuuristen ja sosiaalisten ympäristöjen tuloksena (ks. Skaniakos 2013, 315; Leppänen 2000, 14; Järviluoma 1997, 50).

Musiikki on siis usealla eri tavalla merkityksellistä. Itse musiikin käsitettä ei tässä kuitenkaan ole purettu auki (eikä se ole tarkoitus), vaikka oleellista on pohtia kenen lähtökohdista ja millä perspektiivillä musiikin suhdetta yhteiskuntaan tarkastellaan. Yhteiskunta tarjoaa olemassaolon edellytyksiä musiikille, ja musiikki voi toimia esimerkiksi yhteiskunnan tavoitteiden tukijana tai toisaalta kriittisenä äänenä. (Ks. esim. Torvinen ja Mantere 2007, 84–90.) Riippumattoman taiteen ihanteen ja perinteisen järjestelmäohjatun hyvinvointivaltion yhteensovittamisesta (Pernaa 2007, 122) on siirrytty markkinaohjautuvampaan kulttuuripoliittikkaan, jossa kulttuuria pidetään talouden kasvualueena (Rau-

tiainen-Keskustalo 2008, 29). Kulttuuriteollisuudesta on tullut ”taloudellisesti merkittävä yhteiskunnallinen tekijä” (Louhivuori 2009, 17). Musiikkikulttuurin ja -teollisuuden kentällä liikkuu valtavia pääomia, joissa taloudelliset ja kulttuuriset edut ovat toisiinsa sidottuja (Lehtonen 2005, 34; Koivisto ja Luonila 2015).

Musiikkikulttuuri on medioitunut. Radio, televisio, lehdet ja internet vaikuttavat käsityksemme ympäröivästä maailmasta, ja populaarikulttuuri hallitsee median sisältöä (Rautiainen-Keskustalo 2013, 322). Musiikkia onkin jo pitkään pidetty viihteenä ja osana markkinointia. Kuluttajiin vaikutetaan taustamusiikilla, joka lisää viihtyvyyttä ja luo ilmapiiriä kuluttamistilanteelle (ks. esim. Lanza 1994; North ja Hargreaves 2009).

Yhteiskunta kuitenkin edelleen tukee musiikkia ja taidetta mm. apurahajärjestelmien, institutionaalisen tuen ja infrastruktuurien muodossa. Tuettujen instituutioiden ympärille on Lehtosen (2005, 33–35) mukaan muodostunut vahva kulttuurisen ja taloudellisen pääoman verkosto, joka koostuu kulttuuri- ja talouselämän vaikuttajien lisäksi hallintovirkamiehistä, managereista, tiedotusvälineiden edustajista sekä poliitikoista, jotka osallistuvat kentän säätelyyn (ks. myös Aho 1997, 31–32).

Lopulta esiin nousee kysymys musiikin itse- ja välinearvoista, siitä kuinka musiikin arvo – käytännössä merkityksellisyden synonyyminä – on musiikissa itsessään verrattuna siihen, minkä välineenä se voi toimia. Tätä kysymystä emme ymmärrettävästi voi tämän artikkelin puitteissa avata enempää (ks. kuitenkin esim. Kurkela 1994; Padilla ja Torvinen 2005; Huovinen ja Kuitunen 2008; Beardsley 1965; Blacking 1969; Walker 2012, 387–389; Stecker 2013, 307–310).

Fenomenografiset menetelmävalinnat

Suomalaisen musiikintutkimuksen tilaa ja tarkoitusta voidaan tutkia useista näkökulmista. Tavoitteenamme oli löytää ja systematisoida sitä, miten tutkimusalan asiantuntijat tulkitsevat musiikintutkimuksen sosiaalisen todellisuuden rakentumista, maailmaa ja yhteiskuntasuhdetta. Tutkimme, millaisia käsityksiä musiikintutkimuksen asiantuntijoilla on musiikintutkimuksen tilasta ja tarkoituksesta pyrkimättä tavoittamaan itse *kokemusta*. Päämäärämme oli jäsentää heidän ajattelutapojensa eroja ja yhtäläisyyksiä. Niinpä valitsimme lähestymistavaksemme kasvatustieteiden parissa varsin yleisen fenomenografian, joka Ahosen (1994, 114) mukaan ”tutkii sitä, miten ympäröivä maailma ilmenee ja rakentuu ihmisen tietoisuudessa”. Fenomenografia tavoittelee laadullista, ilmaisusta tulkittua tietoa henkilöiden kokemuksista syntyneistä, joskus ristiriitaisistakin käsityksistä – ”riippumatta siitä, miten ne manifestoituvat välittömässä kokemuksessa, käsitteellisessä ajattelussa tai fyysisessä käyttäytymisessä” (Marton 1986, 41–42; ks. Marton 1981; Ahonen 1994, 152; Niikko 2003, 22, 29). Tutkimme siis musiikintutkimuksen yhteiskuntasuhdetta ns. toisen asteen näkökulmasta, tutkimustoiminnan ja yhteiskunnan sosiaalisen todellisuuden rakentumisen

kautta (ks. Berger ja Luckmann 1966; ks. myös Webb 1997; Richardson 1999; Limberg 2008).

Tätä varten laadimme teemahaastattelurungon, joka perustui musiikintutkimuksen tilaa ja tarkoitusta koskevalle teoriataustalle ja kahden musiikintutkijan kanssa tehdylle esitutkimukselle. Lähetimme lokakuussa 2014 sähköpostitse haastattelupyynnön 25 suomalaiselle musiikintutkimuksen alan professorille tavoitteenamme koota rikasta aineistoa, joka toisi esille käsitysten välistä vaihtelua. Haastattelupyynnössä kerroimme tutkimuksemme taustoista ja tarkoituksesta. Suostumusten ja aikataulujen järjestymisen perusteella haastattelimme 13 professoria kolmella paikkakunnalla joulukuussa 2014. Haastatellut esiintyvät tässä artikkelissa anonymisti, aineistolainoissa tunnuksin (A)–(M). Tutkimussuuntauksista edustettuna on ainakin audiovisuaalinen musiikintutkimus, esittävän säveltaiteen tutkimus, etnomusikologia, feministinen musikologia, länsimaisen musiikin teoria ja analyysi, musiikkikasvatus, musiikkikulttuurien tutkimus, musiikkipsykologia ja kognitiivinen musiikintutkimus, musiikkiteknologia, populaarimusiikki, psykoanalyttinen musiikintutkimus sekä äänimaisematutkimus. Asiantuntijat edustavat siis laajalti perinteisiä musiikintutkimuksen koulutusaloja (esim. Eerola, Louhivuori ja Moisala 2003). Aikataulu- ja resurssisyistä luokanopettajakoulutuksen sekä signaalinkäsittelyn ja akustiikan parissa tehtävä musiikintutkimus jouduttiin rajaamaan pois. Aineistosta muodostui kuitenkin mielestämme varsin mittava ja monipuolinen. Kutakin asiantuntijaa haastatteli kaksi tutkijaa, ja yksittäisen haastattelun kesto oli 35–60 minuuttia. Äänitetyt haastattelut peruslitteroitiin analyysiä varten.

Analyysissä luimme aineiston ensin useaan kertaan läpi. Jatkoimme haastattelujen triangulaatiota niin, että kaksi tutkijaa poimi erikseen aineistosta merkitykselliset ilmaisut ja vertailimme niitä. Valitsemamme ilmaisut olivat lähes poikkeuksetta yhteneviä, mikä vahvisti käsitystämme analyysin toimivuudesta. Värikoodasimme poimitut ilmaisut ja muodostimme niistä alakategorioita ja edelleen yläkategorioita. Luimme valitut ilmaisut läpi ja rajasimme sisältöä tarkemmaksi poistamalla ilmaisut, jotka eivät löytäneet paikkaansa yläkategorioista. Järjestimme jäljelle jääneet ilmaukset analyysin etenemisen kannalta loogiseen järjestykseen. Teemahaastattelun avulla saatu aineisto rakentuu luonnollisesti haastattelurungon kautta, mikä vaikuttaa siten analyysissäkin nouseviin merkityksellisiin ilmauksiin. Emme kuitenkaan noudattaneet analyysissä ennalta valittua teoriaa tai mallia. Tarkoituksenamme oli myös antaa tilaa uusille haastatteluista esiin nouseville teemoille. Analyysiä voidaankin kuvailla teoriasidonnaiseksi ja aineistoa huomioivaksi.

Analyysin kirjoittamisen jälkeen lähetimme haastatelluille professoreille luettavaksi esittelytekstit, analyysiluvun sekä alustavat johtopäätökset saadaksemme palautetta analyysiin. Käytimme siis ns. kommunikatiivista validointia, jossa tutkija keskustelee haastateltujen kanssa tulkintojen vastaavuudesta haastattelun omiin käsityksiin (Yrjänäinen 2011, 210). Kommunikatiivisessa validoinnissa haastatelluilla on oma näkökulmansa ja lähtökohtansa käsiteltävään aiheeseen, mikä voi vaikuttaa myös heidän korjausehdotuksiinsa (Patton 2002, 231). Lähes kaikki haastatelluista lähettivät korjausehdotuksiksi lähinnä heidän lainauk-

siaan selkeyttäviä lisäyksiä, jotka olivat yleensä täydentäviä sanoja, korjaavia sanamuotoja tai toivomuksia kieliasun siistimisestä ilman merkityksiin liittyviä muutoksia.

Asiantuntijoiden käsityksiä musiikintutkimuksen tilasta ja yhteiskunnallisista suhteista

Musiikintutkimuksen yhteiskuntasuhde jäsenyi kolmeen toisiinsa yhteyksissä olevaan pääkategoriaan: musiikintutkimuksen tila ja merkityksellisyys yhteiskunnassa, muuttuva musiikintutkimus ja muuttuva yhteiskunta sekä tutkimusalan kohteen, musiikin, merkityksellisyyden monimuotoisuus.

Musiikintutkimuksen tila ja merkityksellisyys yhteiskunnassa

Haastatellut pitävät suomalaisen musiikintutkimuksen tilaa yleisesti hyvänä. Koulutusjärjestelmää korkeakouluineen arvostetaan, *”vaikka apurahoja, tukea ja koulutusta on karsittu”* (D). Se, että *”musiikkitiedettä on melkein joka yliopistossa”*, on (B):n mukaan *”ihan käsittämättömän hieno saavutus”*. Kukaan haastatelluista ei koe suomalaisen musiikintutkimuksen olevan välittömästi *”uhan alla”*, mutta lähes jokainen on huolissaan vähäisistä tutkijamääristä sekä pienistä yksiköistä, jotka ovat vaarassa tulla lakkautetuksi tai yhdistetyksi muihin yksiköihin.

(I): Se on niin kärjistettyä kun tämä on näin pieni yliopisto ja yksikkö. Kuvaavaa ylipäättään musiikintutkimuksen tilalle, jossa ministeriön puolesta tulee paineita vähentää, mutta ministeriö pesee kätensä siitä, mitä vähennetään. Se jää yliopiston kontolle sitten itse lahdata ne. Ja silloinhan ne, jotka saavat ulkopuolista rahoitusta selviää ja ne, jotka ei saa, selviää sitten huonommin tai häviää.

Vaikka musiikintutkimus on nykypäivänä myös monitieteistä (esim. Klein ja Parncutt 2010), tutkijat halusivat tulevaisuudessakin nähdä musiikin omana tutkimusalanaan musiikin erityisen luonteen vuoksi: musiikintutkimuksella on erityistä merkitystä yhteiskuntamme kulttuurin ylläpitäjänä, sillä mikäli musiikintutkijat eivät tuota uutta tietoa musiikista, niin sitä ei tee kukaan.

(M): Vaikka näen, että se [musiikintutkimus] on tosi sekalaista, niin todella toivon, että musiikintutkimuskin pysyy sellaisenaan eikä tule jotain taiteen tutkimusta. – –. On tärkeää, että löytyy asiantuntijoita jotka ovat spesialisoituneita siihen musiikkiin, vaikka se olisikin monitaiteellisessa yhteydessä.

Aineistosta nousi esille myös henkilökohtaiset kuten elämäntilanteeseen tai työ- ja asuinpaikkaan liittyvät intressit, jotka ohjaavat tutkijan näkemystä tutkimuksen päämääristä ja asettuvat eri tavoin tieteenalan yleisiin tiedonintresseihin. Merkittäväksi muodostuu se, miten tutkija itse kohtaa musiikin.

(I): Olen usein miettinyt esimerkiksi [tutkimusaiheisiini] liittyviä kysymyksiä, niin se on osittain yleiskiinnostusta ja osittain se sitten liittyy varmaan siihen, että mä olen tässä virassa. Olen miettinyt, että jos olisin jossain muualla, jos – – olisin musiikin-

tutkija [paikkakunnalla], niin varmaan kiinnostuisin paikallisuudesta [sen paikkakunnan] kautta.

(A) ja (E) tuovat esille näkökulman, jonka pyrkimyksenä on kuvata tai ymmärtää ilmiöitä ja päästä ”*konkreetisti käsiksi asioihin*” (E).

(E): Henkilö, niin kuin minä, jolla on tällainen – – intressi, niin tietysti ottaa ilmastakopin, että tuo tarkoittaa sitä, että tätä – – kokemusta täytyy voida lähestyä. Sitä täytyy voida yrittää mallintaa, sitä täytyy voida yrittää ikään kuin pelkistää jotenkin, että voitaisiin päästä käsiksi siihen, mitä – – tarkoittavat, kun he intuitiivisesti puhuvat tällaisesta – – kokemuksesta.

(A): Musiikin tuppaa kokemaan ajassa, jolloin on hyvä jos meillä on työkalut, joilla me saadaan ote siitä, että miten se aika jäsentyy ja kulkee.

Omaehtoisen musiikkisuhteen ohella tutkimusta motivoi tutkijan havainnot siitä, kuinka muut kohtaavat musiikin, mikä johtaa oman mielenkiinnon ohella yhteisöllisiin ja tieteellisiin tutkimusintresseihin.

(C): Kyllä ensimmäinen mielenkiinto oli tutkimuksellisesti lähestyä omaa opetusalaetta ja ymmärtää sitä paremmin, oman pedagogisen ja työn ja ymmärryksen lisäämiseksi ja selvittämiseksi. – – Katson, että se [oman tutkimustyön merkitys] liittyy pedagogiikan kehittämiseen. Ei ole kysymys siitä, että minä itse kehityn opettajana, vaan kysymys on [alan] kehittämiseen liittyvä. Keskeisenä tavoitteena koko – – tutkimukselle on tietysti viedä koko alaa eteenpäin.

Osa tutkijoista mainitsee kiinnostuksensa kohteiksi eksplisiittisesti arkipäiväisen musiikin ja sen käytön.

(F): Kyllä mua kiinnostaa, että millä lailla, ja mihinkä tarkoituksiin ihmiset käyttävät musiikkia. – – – aina sitä rupeaa pohtimaan niitä motiiveja, jotka tietyillä rakenteellisilla muutoksilla on.

(G): Kiinnostaa semmoinen, miten käytämme musiikkia arjessa hyvinvoinnin edistäjänä, liikuntamotivaation ylläpitäjänä, stressinlaukaisijana – –.

Tärkeänä pidetäänkin sen ymmärtämistä ja osoittamista miten ja miksi musiikki vaikuttaa ihmisiin niin voimakkaasti ja eri tavoin.

(K): Musiikin oppimista ja opetusta pitää tutkia, jotta me ymmärrämme ne mekanismit miten musiikki vaikuttaa ja miten sitä voidaan välittää. Eli kyllä mulla on semmoinen olo, että kaikki jotka musiikkia tutkii, on todella ihmisen ydinprosessien tai ydinasioitten kanssa tekemisissä.

Musiikin läsnäolo arkipäivän elämässä, yhteisöissä ja kulttuureissa tekee siitä yhteiskunnallisesti ja paikallisesti merkityksellisen tutkimuskohteen.

(M): Yhteiskunnan epäkohdat ja sosiaalinen epäoikeudenmukaisuus ottaa aivoon koko ajan enemmän ja enemmän. – – Taide käsittelee semmoisia perustavia olemassaolon kysymyksiä. Se on varmaan se, minkä takia olen taiteentutkija ja musiikintutkija. – – Kyllä mua tämä suomalainen kulttuuri kiinnostaa. Jos me ei tutkita suomalaista musiikkia ja suomalaista kulttuuria, niin sitä ei paljon tutkita, ainakaan niin syvällisesti vaikka onkin paljon kiinnostusta.

Kaiken kaikkiaan tutkimukseen osallistajat tuovat esiin, kuinka musiikki on monipuolinen ilmiö: sitä on aina ollut olemassa eri kulttuureissa ja yhteisöissä. Tästä seuraa moraalinen velvollisuus tutkia – niin perustutkimuksen kuin soveltavankin tutkimuksen tasolla – ja välittää tutkimustietoa edelleen. Esimerkiksi (K) toteaa: *”mikäli maailmassa on olemassa näin merkityksellinen ilmiö kuin musiikki, niin täytyyhän sitä tutkia”*. Myös (E) pitää selvänä, että musiikintutkimusta tarvitaan, sillä se on hänen mukaansa osa *”älyllistä tiedonhankintaa ja maailman selkiyttämistä”*.

(E): Koska musiikki on yksi hämmästyttävän moniulotteinen osa meidän ilmiö- ja kokemusmaailmaamme, niin minusta on täysin väistämätöntä, että jotkut sopivasti orientoituneet ihmiset alkavat kysyä itseltään ja muilta, että miten voisimme lähestyä tätä ilmiötä. – –. Olen joskus sanonut, että kun sir Edmund Hillary kiipesi Mount Everestille, ja häneltä kysyttiin että miksi kiipesit sinne, hän sanoi: *”koska se on siellä”*. Ja se on hyvä vastaus. Me tutkimme musiikkia, koska sekin on siellä. Se on meidän keskuudessamme, ja ajatus siitä, että me emme tutkisi sitä, on siis yhtä mieleton kuin se, että kukaan ei olisi koskaan kysynyt iltaisin tai öisin, että mitä taivaalla tuikkivat tähdet on.

(M): En edes puhuisi näin, enkä edes tajuaisi mikä siinä taiteessa mua kiinnostaa ja miksi musta tuntuu, että se on yhteiskunnallisesti tärkeää meille 2000-luvulla, ellen mä ja muut olisi tutkineet sitä, ja ellen mä olisi lukenut tutkimusta ja miettinyt sitä, että miten taide tai musiikki käsittelee näinkin tärkeitä, perustavia kysymyksiä olemassaolosta ja elämästä.

(L): Ehkä se on moraalinenkin vastuu, että täytyy vähän kuunnella, että miten tämä meidän juttu voi palvella yhteiskuntaa laajemminkin. – –. Kannatan tutkimuksen vapautta ja tutkijan vapautta, mutta se, että kun yhteiskunnan tarpeet ja tutkijan intressi kohtaavat riittävästi, niin tietenkin täytyy huolehtia siitä, että se tieto tulee käytetyksi.

Musiikintutkimus *”elää koko ajan sen mukana mitä tapahtuu meidän ympäristössä”* (D). Yhteiskunnallisten muutosten myötä myös musiikintutkimuksen kentälle syntyy uusia näkemyksiä, jotka mahdollistavat irrottautumisen ajatuksesta, että *”musiikki olisi aina jotain tietynlaista tietyssä suhteessa ihmiseen”*. Ajan myötä erilaiset lähestymistavat suodattuvat jälleen yhteiskunnassa vallitsevaan *”yleiseen ajattelutapaan”* (D). Niinpä musiikintutkimuksen on monella tapaa syytä näkyä yhteiskunnassa – nykyistä aktiivisemmin. On nimenomaan tutkijoiden vastuulla tuoda musiikintutkimuksen kenttää esille ja pyrkiä huomioimaan kaikki tutkimusmahdollisuudet ja -kohteet.

(E): Olen viime vuosina vähän – – kasvavalla hämmennyksellä ajatellut sitä, että mitä meidän, jotka työskennellään tämän tyyppisen materiaalin kanssa, pitää tehdä. Mitä meidän pitää tehdä, että me esimerkiksi saadaan tämän tyyppinen informaatio ikään kuin tulkittuna sillä tavoin, että esimerkiksi säveltäjäkunta pääsee siihen käsiksi.

(D) toteaa, että oli musiikintutkimus siis *”minkälaista tahansa norsunluutornityökentelyä, niin kyllä se suodattuu osaksi yhteiskuntaa ja musiikillista ajattelua”*, vaikka *”suodattuminen on hidasta”*. Tutkijat julkaisevat monipuolista, uutta tietoa, mutta

yleiseen keskusteluun poimitaan usein tutkimustulokset, jotka mediassa koetaan merkittäviksi ja arvokkaiksi. Osa tutkijoista korostaa tieteen popularisointia keinona tuoda tutkimusta lähemmäksi yhteiskuntaa myös akateemisen piirin ulkopuolella.

(M): Olen sitä mieltä, että tiedettä pitää popularisoida paljon, varsinkin taiteen tutkimusta ja musiikin tutkimusta. – –. Kertomalla musiikista koitan tuoda esiin sitä musiikin ja musiikintutkimuksen merkitystä. On tärkeää, että me kielellistetään näitä asioita ja mietitään sekä taiteen että taiteentutkimuksen kautta fundamentaaleja kysymyksiä, esimerkiksi kulttuurin arvokysymyksiä. – –. Näen, että mun tutkimuspohjan ja asiantuntijatiedon takia pystyn puhumaan siitä [musiikista] eri tavalla suurelle yleisölle kuin ehkä journalisti tai joku, jolla ei ole sitä tutkimuskoulutusta.

(F): – – pyritään jalkauttamaan tieto sinne [ammattilaisten ja suuren yleisön pariin]. Se hyödyntää sekä tutkijoita jotka saavat viimeisen tiedon kentältä, ja sitten kentällä toimivat ihmiset sanoo, että ”okei, miksi te ette tutki tätä?”, ja sitten joku sanoo että ”miksi me ei tutkittaisi tätä”.

Musiikintutkimus ja yhteiskunnalliset muutokset

Musiikintutkimuksen yhteiskuntasuhde on elävä. Tutkimus Suomessa ei ole ”jä-mähtänyt niin kuin joissakin muissa maissa” (I), mikä onkin oleellista:

(D): Kaikki tiede pitää koko ajan uudistua, se on tieteen olemus. Tiede, joka ajattelee, että sen metodit ja käsitteet on nyt kehitetty, niin se ei ole mun mielestä enää tiedettä.

Yhteiskunnalliset muutokset nousevat esille kahdella tapaa: musiikkikulttuurien muutoksina ja tutkimuksen yhteiskunnallisen tilanteen muutoksina. Edellisiin musiikintutkimus näyttää mukautuvan elävän ja vastavuoroisen yhteiskuntasuhteensa myötä. Jälkimmäisiin mukautuminen näyttäytyy haastavampana, jopa uhkaavana musiikin ja musiikintutkimuksen hyötyjen mitattavuuden ongelman vuoksi.

Musiikillisten muutosten osalta teknologinen kehitys nousee esiin merkittävänä tekijänä, joka vaikuttaa suuren yleisön ohella myös musiikintutkijoihin ja heidän koulutukseensa.

(M): En tiedä, onko se [musiikin] arvo muuttunut. Perusarvo ja perusmerkitys ovat ehkä muuttuneet, mutta varmaan musiikkia yksinkertaisesti on enemmän. Ihmiset soittaa vähemmän ja kuuntelee enemmän. Toisaalta on kyllä tullut teknologiapohjaisia oman musiikin tekemisen mahdollisuuksia myös uudella lailla. Mutta, totta kai tuo teknologia on tehnyt sen, että meillä on koko ajan kaikilla internetissä musiikkikirjastot, me voidaan kuljettaa sitä musiikkia mukanamme koko ajan, eli voidaan missä tahansa kuunnella mitä tahansa. Se on iso muutos.

(I): Mehän kuullaan musiikkia koko ajan, mutta se miten ja mikä se suhde musiikkiin on, voi olla täysin erilainen. Ne [oppilaat, lapset] tekee juttuja, ne tekee omia videoita, kaikkea tällaista ja ne liittyy siihen heti musan kun ne nykyään voi tehdä sen appilla, joka on kännykässä. Kun mä ajattelen lapsia, ne voi tehdä ihan käsittämättömästi sellaista, mistä mä en edes pystynyt unelmoimaan pienenä. Siihen [videoiden tekemiseen] sisältyykin tavallaan musiikki, mutta se on yksi osa sitä kokonaisuutta.

(D): Olen huomannut kun haastattelen meidän ensimmäisen vuoden opiskelijoita, niin neidän tulee ihan eri maailmoista. Ei niillä ole samanlainen musiikkitausta, -käsitteet ja tietopohja, ei ollenkaan. Joku tietää kaikkien säveltäjien syntymä- ja kuolinvuodet, toiset ei ole koskaan kuulleetkaan niistä.

Myös musiikkikulttuurien välisten rajojen koetaan heikenneen. Erilaiset musiikkityylit ovat nyt jokaisen ihmisen saatavilla, mikä voi myös vähentää musiikkien arvostusta.

(F): Jos yhteiskunta katsoo sen niin arvokkaaksi, että sinne [klassisen musiikin konserttiin] pääsee pienellä taloudellisella panostuksella nauttimaan hienoista soundeista ja hyvästä musiikista, niin miksi ihmeessä sitä ei käytetä hyväksi. – –. Kyllä siinä on jotain tapahtunut sanotaan viimeisessä 20–30 vuodessa. Se kynnys on hirveän paljon matalampi seurata tuota keskustelua, kun huomaa, että se ei ole ollenkaan sellaista jalustalle nostamista.

Toisaalta musiikintutkimuksen yhteiskunnallinen asema on muuttunut osana tiedepoliittisia muutoksia (ks. esim. OPM 2009, 15). Haastateltujen asiantuntijoiden mukaan humanistisilla aloilla on vaikeuksia kilpailla niin sanottujen kovien tieteiden kanssa esimerkiksi tutkimusrahoituksesta. Pienet, musiikin eri alueille erikoistuneet tutkimusalat joutuvat tekemään paljon töitä uudistusten tuomien haasteiden takia. Uudistukset herättävät haastatelluissa ihmetystä, eikä leikkauksia nähdä järkevinä ratkaisuinä.

(M): Esimerkiksi se, että jos lakkautetaan hirveästi taidekoulutusaloja, niin kuin vaikka viime vuosina monissa paikoissa on tehty, ja vaikka lakkautetaan yliopistosta pieniä humanistisia oppiaineita, niin näen, että kyllä se tuhoaa kulttuuria sisältä päin. – –. Tällaisten henkisten arvojen ylläpito on tieteessä ja taiteessa ihan keskeistä.

(M): – – ei kukaan poliitikkokaan väitä, että musiikki pitäisi poistaa suomalaisesta yhteiskunnasta. Musiikin koulutusta ja taiteen rahoitusta kyllä halutaan poistaa.

(M) kokee, että musiikintutkimuksen tarpeellisuuden ja merkityksen perustelu toimii väärältä pohjalta. Hänen mukaansa joudutaan puhumaan *”strategiakielellä, johon me ei oikeasti uskota itse, mutta jolla yliopisto ja maailma nykyään toimii”*. Perusteluiden tulee olla välittömiä seurauksia ja hyötyjä, jotka ovat hänen mielestään liian yksinkertaisia.

Tutkimuksen rahoitusperusteiden sekä suurten instituutioiden painotuksen takia esimerkiksi (B) ja (I) kokevat, että musiikintutkimukselle voi olla hankalaa saada valtion rahoitusta ja tukea.

(I): – – nämä tämän päivän kvantitatiiviset mittarit on kyllä aivan käsittämättömiä mun mielestä. Mun on hyvin vaikea mieltää niitä miellyttäväksi, erittäin vaikea. Se huolettaa tietysti hyvin paljon, koska kun se rupeaa ohjaamaan rahaa ja rahan liikehdintää ja sitä kautta sitten pahimmassa tapauksessa itse tutkimuksen tekoa. Sitten se ei ole pelkästään käsittämätöntä vaan se alkaa olla jo valitettavaa tai ehkä jopa vaarallista.

(B): Se [musiikillisen ilmiön tutkiminen] on kyllä sellainen juttu, joka ei välttämättä tuo rahaa. Jälleen kerran, yliopistohan toimii yhä enemmän rahan ehdoilla.

Tämä suuntaus on ristiriidassa esimerkiksi (L):n korostaman tutkimuksen vapauden kanssa, millä hän viittaa Suomen perustuslakiin (L. 731/1999), jossa turvataan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus. Tieteen ja taiteen vapautteen kuuluu myös sen harjoittajan oikeus valita tutkimusaiheensa ja -menetelmänsä.

Musiikin ja musiikintutkimuksen aseman koetaan muuttuvan yhteiskunnassa vallitsevan hyötyajattelun takia. Kehityksessä voidaan pysyä mukana tutkimalla musiikkia sen tuomien vaikutusten ja hyötyjen näkökulmasta. Niin sanottu kova data on tarpeellista, sillä muuten valtion taloudellista tukea on vaikea saada. Toisten mielestä musiikintutkimuksen arvottaminen yksinomaan hyötynäkökulmasta rajaa tutkimuksen liian ahtaasti.

(G): Vaaditaan sitä kovaa dataa ja sitten vaaditaan tällaisia taloudellisia positiivisia vaikutuksia ja niiden osoittamista.

(F): Jollain laillahan se täytyy myydä ihmisille, jotka eivät tiedä tästä. Että hei, tässä liikkuu raha, tässä on liikevaihtoa, tämä lisää Suomen kilpailukykyä. Hieman karrikoiden tätä asiaa jos toisi esille. Jos pitää myydä se musiikki ajatuksen tasolla jollekin ihmiselle, niin sittenhän täytyy käyttää semmoisia termejä mitä se ymmärtää. Ja valitettavasti tämä nykymaailman mitattavuus on yksi, että jos sen pystyy numeraalisesti näyttämään niin heti tajutaan. Se, että mitenkä paljon se itse musiikista kertoo, niin hyvin vähän.

Musiikintutkimuksen arvo kytkeytyy tutkimuskohteensa musiikin arvoon. Kvantitatiivisille mittareille perustuvassa hyötyajattelussa musiikkia ja sen arvoa pitäisi siis pystyä luotettavasti mittaamaan, mutta musiikin olemuksen ja merkityksen takia se on vaikeaa. Esimerkiksi (B) mainitsee musiikin opiskelun ja sen avulla saavutettavien tulosten olevan *”hidasta hommaa, vähän niin kuin terapia”*. (A):n mukaan musiikkia saatetaan yksinkertaistaa liikaa mitattavuuden lisäämiseksi. *”Kun kausaalisuhteita ei ole selkeästi löydettävissä, niin todetaan, että se [musiikki] on merkityksetöntä.”* (A)

(M): Se on ehkä just semmoista väärää ajattelua, että nykyään meidän pitäisi miettiä, että mitä hyötyä musiikista on. – –. Mua vähän ärsyttää siinä nykykeskustelussa se, että ihan kuin se sitten oikeuttaisi sen musiikin, että sille pitää keksiä joku syy ja sitä pitää selittää näin ja näin. – –. Se on jotenkin niin vaikeasti sitten mitattavissa se musiikin arvo, ja se on just väärin, että semmoista pitäisi mitata jollakin selkeällä tavalla.

(I): Nykyään täällä yliopistossa puhutaan new managementista, eli miten näitä asioita pitää hoitaa ja johtaa, ja mihin suuntaan niitä pitää johtaa. Siihen sisältyy tämä ajatus siitä, että jos näillä ei ole suoraa rahallista, mitattavissa olevaa arvoa, niin ne ei ole kovin tärkeitä. Olen osittain samaa mieltä, että kyllä sen tärkeyden täytyy olla olemassa, ei sitä kannata muuten edes urputtaa tästä asiasta. Mutta se mikä siinä tietysti on vaikeaa, on se, että sen pitäisi olla rahallisesti mitattavissa. Näissä se on niin hirvittävän vaikea mitata millään järkevällä, yksiselitteisellä mittarilla. Kyllä täytyy sanoa näin, että se johtaa sitten helposti tällaisiin Mozart-efekti-tutkimuksiin.

Musiikin hyödyt ovat siis merkittäviä, mutta luonteeltaan hitaita prosesseja. Niiden toteutumista on hankala tutkia, jolloin musiikin tuomia vaikutuksia on vai-

kea tuoda esille tieteellisesti todettuina faktoina. Esimerkiksi suvaitsevaisuutta ja hyvinvointia voidaan lisätä myös monella muulla tekijällä musiikin lisäksi, jolloin musiikin tuomia hyötyjä saatetaan sivuuttaa koska niitä on vaikea osoittaa. (G) ja (J) vertaavat musiikkia myös muihin koulussa opetetaviin aineisiin hyötyajattelun näkökulmasta. Musiikinopetuksella ei heidän mukaansa ole suoria mitattavia hyötyjä, ja onkin *”helpompi näyttää, mitä kertotaulun osaamisesta seuraa”* (G).

Osa tutkijoista onkin tyytyväisiä siihen, että musiikintutkimuksessa pystytään *”näyttämään niitä [musiikin vaikutuksia] sellaisena kovana datana, joka tänä päivänä menee läpi”* (H), vaikka *”paljonhan näistä löydöksistä on sellaisia, että ihmiset jotka eivät tunne – – tutkimusta ajattelee, että ne on itsestään selviä.”* Musiikin neurotutkimus nousee tässä aineistossa merkittäväksi musiikin vaikutuksia esiin tuovaksi suuntaukseksi. Kova data herättää myös kritiikkiä, mutta tutkimuksilla uskotaan voitavan vaikuttaa esimerkiksi musiikinopetuksen aseman parantamiseen. Aineistosta ei myöskään nouse musiikintutkimuksen suuntausten keskinäisen kilpailun tai hajaannuksen aiheita negatiivisessa merkityksessä.

(G): Jos [tutkijat onnistuvat] näyttämään riittävän suoria kausaalisuhteita, just tällaisia, että *”musiikkiharrastus tällä intensiteetillä, tarkkaavaisuustaidot näin hyvät”*. Ja niin, että sitten osataan selittää tarpeeksi tarkkaan ja myyvästi, että hyvät tarkkaavaisuustaidot tarkoittaa hyvän oppijan taitoja ja vastaavasti, että musiikkiharrastukset, hyvät sosiaaliset taidot ja empatiataidot ja siitä taas sitten nuoli leikkikaaviossa, että tästä seuraa sitten menestymistä elämässä hyvien neuvottelutaitojen, kommunikaatiotaitojen ja ryhmätyötaitojen takia. Kunhan – – onnistutaan tällaisiin ketjuja rakentamaan, niin sitten [musiikinopettajilla] on helpoa.

(H): Kyllä mun mielestä musiikki on taidetta, mutta onhan se kiva kuulla, että on tällainen taidemuoto, jolla sitten myöskin on tällaisia erittäin positiivisia ikään kuin sivuvaikutuksia, koska kaikilla taidemuodoillahan ei ole.

Musiikintutkimus ja musiikin merkityksellisuuden monimuotoisuus

Jos musiikkia tiedepoliittisessa yhteydessä tarkastellaan mitattavuuden ja hyödynnettävyyden näkökulmasta, on tärkeä määritellä, mitä mitataan tai arvioidaan. Haastatteluun osallistuneet tutkijat artikuloivatkin monipuolisesti musiikin olemusta, sen merkityksellisyyttä, vaikutuksia ja hyötyjä yksilöille ja yhteisöille. He näkevät musiikin kuuluvan erottamattomana osana ihmisen elämään. Musiikki voi olla väline jonkin saavuttamiseksi tai merkityksellistä itsessään.

(L): Musiikki merkityksellistä elämää.

(J): Kyllä mun mielestä musiikki on niin keskeinen osa ihmisyyttä. Siellä missä on ihminen, siellä on musiikkia. – –. Niin kauan kuin täällä maapallolla on pyöritty, niin musiikki on kuulunut tavalla tai toisella ihmisyyteen.

(B): Se [musiikki] on inhimillinen asia. – –. Tapa millä ihmiset mieltää musiikin on aika inhimillinen juttu. Se on muutakin kuin lajiyypillistä käyttäytymistä, siinä on jotain muutakin.

Haastateltujen professoreiden mukaan ei ole olemassa sellaista inhimillistä kulttuuria, jossa ei olisi musiikillista toimintaa. (D) puhuu musiikin sijaan muun muassa ”äänellisestä” ja ”musiikillisesta ilmaisusta”, sillä musiikkia ei välttämättä ole käsitteenä kaikissa kulttuureissa, vaikka sen kaltaista ”elintärkeää” toimintaa olisikin. Kaikkiallisuudestaan huolimatta musiikki on tutkijoiden käsityksissä kontekstisidonnainen, ajassa ja paikassa muuttuva ilmiö.

(D): Tämä evidenssi mikä on olemassa, että ei ole olemassa kulttuuria tai etnisyyttä ilman jotakin musiikillista ilmaisua, niin kyllähän se kertoo, että se on jollain lailla elintärkeää ihmisille. Mutta me ei ehkä tiedetä vielä, että millä lailla se on elintärkeää.

(B): Universaali on vähän paha sana, mutta hirveän monissa kulttuureissa on jotain, mikä muistuttaa meidän musiikkia. Mutta se merkitys, mikä sille annetaan eri kulttuureissa on erilainen.

Musiikin kokeminen on myös hyvin henkilökohtaista. Vaikka kulttuureistamme löytyy toimintamalleja esimerkiksi konsertissa käyttäytymiseen, musiikin luoma kokemus muotoutuu lopulta yksilön aiempien kokemusten kautta. Ihmiset hyödyntävät musiikkia elämässään eri tavoilla ja se on rikkaasti läsnä arjessamme, kytkeytyen monin tavoin ”*inhimilliseen hyvinvointiin*” (A). Tämän kytköksen lisäksi musiikilla on ”*tärkeä rooli tunteiden ymmärtämisessä ja niiden prosessoinnissa*” (L).

(C): Aika monipuolisesti ihmisen kykyä voidaan kehittää musiikillisessa toiminnassa. Musiikilla sinänsä on tärkeä merkitys tunteiden kohtaamisessa ja kanavoimisessa ja vuorovaikutuksessa, tähän tunneilmaisuuksiin liittyen.

(F): Mutta sitten se, että miten kuuntelija käyttää sitä [musiikkia] omien tunteidensa säätelyyn ja kuinka rakentaa omaa identiteettiä, mikä tietysti rakentuu suhteessa muihin.

Tutkijoiden mukaan ihminen voi ilmaista itseään musiikin avulla ja välittää sanomaa muille. Musiikki siis nähdään kommunikaation ja vuorovaikutuksen välineenä. Esimerkiksi (B):n mukaan ”*vuorovaikutus on niin olennainen osa musiikkia, että ilman sitä musiikkia ei ole olemassa*”.

(B): Eliön ja ympäristön, mielen, kehon ja ympäristön sekä yksilön ja sosiaalisen ympäristön vuorovaikutus. Kaikki perustuu siihen.

(K): Musiikki on vuorovaikutusväline ja tapa pitää yhteisö kasassa sekä jakaa tunteita ja kertoa omista tunteistaan. – –. Ubuntu-käsite on mulle tosi tärkeä, eli ”minä olen, koska sinä olet”. Samalla tavalla tämä liittyy musiikkiin, että mulle musiikki on olemassa sen takia, että se on sulle. Se on jakamista.

(B), (C), (G) ja (M) tuovat kuitenkin esille myös musiikin toisen puolen. Musiikin tuomia vaikutuksia ja musiikillisia kokemuksia ei voida pitää automaattisesti hyvinä ja positiivisina, vaan myös huonot, ahdistavat kokemukset voivat liittyä musiikkiin. Ei voida siis todeta, että musiikilla tai musiikkikasvatuksella olisi aina hyvinvointia tuottavia vaikutuksia. (M):n mukaan musiikkia ”*käytetään vaikka kidutukseen ja kaikkeen pahaankin, propagandaan.*”

(G): Hyvänkin asian voi kääntää negaation kautta hyvin huonoksi.

(C): On myös esimerkkejä siitä, että musiikinopetus on tuottanut huonoja kokemuksia.

(B): Siinä [musiikissa] on vaaransakin, se voi viedä ihmisen kokonaan. Niin kuin tiedetään, muusikot voivat olla joskus tosi sisäänpäin kääntyneitä, niillä ei ole muuta kuin se musiikki.

(M):n mukaan musiikin rooli on *”aina riippuvainen siitä, millaisen tilan yhteiskunta sille antaa”*. Musiikin merkitys tai rooli yksilön elämässä on siis myös riippuvainen siitä, millaisia musiikillisia mahdollisuuksia yhteiskunta tarjoaa. Yhteiskunta ja yhteisö vaikuttavat ja ohjaavat yksilön valintoja, ja yksilöiden valinnat puolestaan vaikuttavat yhteisöjen muodostumiseen. Haastatellut käsittävätkin musiikin ikaikaisena yhteisöllisyyttä vahvistavana käytäntönä. Esimerkiksi (E):n mukaan *”ihmiset syntyvät, kuolevat, elävät, lähtevät sotaan, rauhaan tai avioituvat musiikin säästyksellä”*.

(E): Ajatelkaa, kuinka selvää on, että musiikki kulkee ihmisten mukana aina. Sanokaa semmoinen inhimillinen toiminto, jossa musiikki on jotenkin diskreetisti ja automaattisesti pois suljettu.

(M): On ne sitten uskonnollisia, valtiollisia tai eri instituutioihin liittyviä, niin musiikki on aina juhlassa mukana. Eli se on arki ja juhla.

Musiikki voi toimia esimerkiksi kansakuntaa vahvistavana tekijänä, minkä (I) ja (K) tuovat esiin puhuessaan musiikin merkityksestä kansallisen identiteetin rakentamisessa (ks. esim. Bohlman 2004; Kurkela ja Mantere 2015; Heiniö ja Moisala 1999).

(K): – –, meilläkin rakennettiin aika pitkälle musiikin kautta kansallista identiteettiä ja sillä oli suuri merkitys siihen, että me itsenäistyttiin. Se itsenäistymisprosessi perustui pitkälle kansallisen identiteetin vahvistamiseen, että me ollaan suomalaisia ja meillä on Sibelius. Värossa sama juttu, siellä oli lauluvallankumous, Etelä-Afrikassa oli myös lauluvallankumous. Se on tosi merkityksellinen juttu, se heiluttaa valtioita ja se on tärkeä asia.

Musiikki luo yhteisöllisyyden kokemuksen. (H):n mukaan *”musiikki vetää kaikkia samaan suuntaan kuin magneetti”*. Tällöin musiikin tehtävänä on ilmaista ryhmän tavoitteita ja yhteenkuuluvuutta, rakentaa sosiaalista pääomaa sekä luoda yhteistä tunnetilaa. Musiikin kuunteleminen yhdessä on vaikuttava, jopa rituaalinen kokemus.

(E): Jokainen, joka on televisiosta nähnyt rock-konsertin jossa 20 000 ihmistä on stadionilla, niin sehän on selvästi yksi tällöinen väkevä tunne-elämys yhdessä, jossa nimenomaan se yhdessä oleminen on yks komponentti. Tai toisin päin klassisen musiikin konsertissa: yhtä lailla väkevää voi olla se, että ollaan yhdessä hiljaa, ikään kuin hiljennytään yhdessä, sekin on vaikuttavaa.

Yhteisön avulla yksilö voi myös jakaa omaa musiikillista kokemustansa sekä ilmaista itseään. (B):n mukaan *”yhteisö tarjoaa viitekehyksen sille, että musiikki on merkityksellistä”*.

(B): Jos sä vaikka sepittelet sävelmiä niin ihan kiva, silloinhan sä olet jo osa musiikillista yhteisöä. Mutta jos sä saat niille sävelmille jonkun paikan missä joku voi kuulla ne ja ehkä osallistua musiikin tekoon sun kanssa, niin se [musiikki] saa ihan eri merkityksen. Eli ihminen on siinä mielessä yhteisöllinen otus, että kyllä se tykkää puuhata asioita toisten kanssa. Musiikki on yksi semmoinen turvallinen väylä tehdä asioita.

Kysymys musiikin väline- ja itseisarvoista

Haastatellut tutkijat ovat seuranneet siirtovaikutustutkimuksia ja ovat tietoisia niiden tuloksista. Heidän käsityksensä mukaan musiikin opiskelu ja kuuntelu vaikuttavat positiivisesti esimerkiksi tehokkaampaan muistitoimintaan, keskittymiskykyyn, puheen havaitsemiseen, vieraiden kielten ääntämiseen, säveltasojen tarkkuuden erottamiseen, tarkkavaisuuden kohdentamiseen, aivohalvauspotilaiden kognitiiviseen ja emotionaaliseen parantumiseen sekä aivojen rakenteellisiin muutoksiin, vuorovaikutukseen, keksimiseen ja luovuuteen, havainnointiin, aistimiseen, lukutaitoon ja yleiseen oppimismenestykseen.

(H): – – musisointi, siis ihan vapaaehtoinen muskarissa käyminen, kotona lauleskelu, rummuttelu ja soittelu vaikuttaa siihen, että lapset oppii paremmin sitä puheen havaitsemista. – –. Sitten nämä tarkkavaisuustulokset, eli se, että musiikkia harrastavilla lapsilla tarkkavaisuustaidot kehitty nopeammin, varsinkin ala-asteikässä. Nehän tavallaan kertoo siitä, että jokaisen lapsen pitäisi päästä harrastamaan musiikkia.

(G): Musiikkiaktiviteetit voidaan yhdistää tehokkaampaan muistitoimintaan, parempaan keskittymiskykyyn ja sitä kauttahan siitä lähtee iso positiivinen noidankehä – –. Koska jos ihminen malttaa keskittyä niin hänhän oppii mitä vaan.

(C): Musiikillisen toiminnan kautta voidaan kehittää laajaa kirjoa asioita, kuten vuorovaikutustaitoa ja keksimistä, luovuutta, muistia, huomion kiinnittämistä, keskittymistä, havainnoinnin tarkkuutta, aistimista. Se riippuu siitä miten sitä toimintaa tehdään ja mikä sen tavoite on.

Useat tutkijat eivät kuitenkaan halua korostaa musiikin siirtovaikutuksia liikaa. Vaikka heidän mielestään musiikin siirtovaikutuksia kannattaa tutkia ja tuoda esille musiikin aseman puolustamiseksi, he ovat samalla kuitenkin huolissaan musiikin liiallisesta välinearvottamisesta. Liiallinen siirtovaikutuksiin ja musiikin välineellistämiseen nojaaminen vie heidän mielestään musiikin arvoa väärään suuntaan. Musiikin tulisikin (L):n mukaan olla ihmiselle *”lähtökohtaisesti muuta kuin välinearvo kasvatuksessa tai parempia tuottavien yhteiskunnan jäsenten tuottamisessa”*. (K):n mukaan täytyy myös muistaa, että tutkimusten tuloksia voidaan kumota milloin tahansa.

(K): Ylipäätään tuo ajatus siitä, että musiikkia tehdään tai opetetaan jotta saavutetaan jotakin muuta, niin se on sen takia vaarallinen, että ei koskaan tiedetä milloin tulee semmoinen hetki, että nämä tulokset kumotaan ja todetaan, että ei näillä ole mitään terveysvaikutuksia, ei mitään hyvinvointivaikutuksia. Eli kaikki ne perusteet sitten yhtäkkiä kaatuu. Mitä meille jää jäljelle? Ei meille jää mitään.

(C): Mutta en sitten kuitenkaan halua lähteä mukaan niin sanottuun Mozart-efektilmiöön siten, että aletaan ratsastamaan ajatuksella, että ihmisistä tulee viisaampia ja fiksumpia kun he opiskelevat musiikkia. Toisaalta, en myöskään halua täysin pitää piilossa musiikin ja musiikin harrastamisen mahdollisia hyviä vaikutuksia, jos niitä tutkimukset nostavat esiin.

Useimmat haastateltavista korostavat musiikin olevan itseisarvoista heille henkilökohtaisesti, eikä musiikin olemassaoloa ja sen merkitystä voida perustella pelkästään edellisessä luvussa mainituilla välinearvoilla. Tutkijat painottavat itseisarvon perusteluissaan esimerkiksi elämyksiä, iloa, olemassaoloa ja musiikkisuhdetta.

(C): Musiikin opiskelussa kokemukset ja taide-elämykset, taiteen esteettiset kokemukset ja toiminta sinänsä on arvokasta. Ei vaan se, että minusta musiikin avulla tulee mahdollisesti fiksumpi tai parempi ihminen. Siinä mielessä musiikilla ja musiikin kanssa toimimisella on itseisarvo.

(M): Ehkä olisi tärkeää kysyä, ei vaan sitä että onko musiikilla itseisarvo, vaan onko ihmisellä mitään itseisarvoa. Tuntuu, että nykyään ihmisellä ei ole semmoista itseis- ja lepoarvoa, että se nyt riittää, että sä olet syntynyt tänne. – –. Onko musiikilla välinearvo vai itseisarvo, niin totta kai se on itseisarvo. Se on kulttuuria ja olemassaoloa sinänsä.

(A): Kyllä mä pidän musiikkia ja taidetta ylipäänsäkin myöskin itseisarvoisena asiana. Sen arvostaminen ei edellytä sitä, että me voidaan löytää joku välitön hyödynnettävyyden joka sillä on esimerkiksi yhteiskunnan kannalta.

(J): Sanotaan näin, että musiikki on puhtaasti itseisarvoisesti arvokas asia mulle henkilökohtaisesti ja toivoisin, että se olisi kaikille.

Toisaalta (B):n mukaan musiikin itseisarvotuksella on kääntöpuolensa. Hänen mielestään *”musiikki on kärsinyt länsimaisessa kulttuurissa liikaa itseisarvotuksesta esimerkiksi konservatorioissa ja muissa instituutioissa”*. Hän muistuttaa, etteivät *”säveltäjätäkään ole jumalia, vaan he olivat aikanaan käsityöläisiä”*. Musiikkia ei (B):n mukaan saisi nostaa korkeakulttuuriksi.

(B): Se on vähän keinotekoisia, se korkeakulttuuri on vähän paha sana. Se on kulttuuri. Ja kun sen tiedostaa, että se on kulttuuria, niin silloin sen itseisarvo helposti sulautuu sinne kulttuurin arvoihin. Koska kun ihmiset toimii kulttuurissa, niin nehan voi nostaa joitain asioita tabuiksi. Tämä on esimerkiksi sellainen. – –. Jos se [musiikki] on toteemi sille länsimaisen taiteen harrastajalle, se on musta vähän paha. Jos itseisarvottaminen liittyy siihen, sitten se on paha. Mutta jos se on semmoinen, että sanotaan että tästä ei tarvi olla mitään hyötyä esimerkiksi rahallisessa mielessä, niin se on mun mielestä ihan hyvä.

Sekä väline- että itseisarvoiset näkökulmat nousevat siis esiin. (C):n mukaan *”musiikki ja kaikki taiteet ovat päämäärä sinänsä, mutta välineellistä arvoa ei tule kieltää”*. Myös (F) korostaa, että musiikilla on itseisarvo, mutta *”sovellettavuus ja monitieteisyys musiikissa ovat myös osaltaan hienoja asioita”*. (B) puolestaan ei koe taiteella tai musiikilla olevan itseisarvoa ollenkaan, kun taas (L):n mukaan musiikin arvo asettuu jonnekin väline- ja itseisarvon välimaastoon.

(L): Varmasti sillä [musiikilla] on myös tällaisia välinearvoja, joita voi myydä poliitikoille ja muille. –. Mutta sitten voidaan tietoenkin lähteä siitä, että joillakin asioilla on elämässä itseisarvo, eikä niin että ne olisi välineitä jonkun saavuttamiseen, vaan että ne on päämääriä sinänsä elämässä. Ehkä siihen johonkin väline- ja itseisarvon väliin jää se mihinkä mä päädyin. Päädyin siihen että musiikki voi tuottaa hyvää elämää.

(B): Mun mielestä kaikki arvot on tavallaan välinearvoja, mutta se ei tarkoita, että ne olisi vain teknisiä arvoja, että niihin uskottaisi sen takia, että nyt minä saan itselleni jotain hyvää tai parempaa. Mun mielestä musiikin arvot kulkee jossain siellä välimaastossa, että ne ei ole ihan kylmän teknisiä, että ”näin minä tienaan paljon rahaa”. Vaikka ne on mukana nekin. Mutta sitten ne ei ole myöskään ihan abstraktejakaan, että ihmisyyys tai hyvyys. Se on joku välimaastossa kulkeva juttu, joka voi olla monelle ihmiselle itseisarvo. Tavallaan se on keinotekoisia. Kyllä taide on aina väline jonkin asian saavuttamiseksi.

Pohdinta

Olemme tarkastelleet musiikintutkimuksen asiantuntijoiden käsityksiä siitä, mikä on suomalaisen musiikintutkimuksen tila ja tarkoitus. Se, että *”maailmassa on olemassa näin merkityksellinen ilmiö kuin musiikki”*, luo tutkijoille moraalisen velvollisuuden tutkia musiikkia osana *”maailman selkiyttämisen prosessia”*. Tutkimusten avulla selvitetään musiikin merkityksiä eri näkökulmista. Ajankohtaisella ja vireällä musiikintutkimuksella on merkittävä rooli musiikin ilmiön selkiyttämisessä ja sitä kautta sen ymmärtämisessä, miten musiikki on merkityksellistä elämässämme. Tutkimustyön intressit ovat henkilökohtaisen motivaation ohella yhteisöllisiä ja kulttuurisia. Musiikintutkimuksen tarkoitus palautuu tutkimuskohteen merkityksellisyyteen, ts. siihen millaisia merkityksiä ja arvoja musiikilla on. Musiikkikäsitusten vaihtelu nostaa esiin erilaisia tapoja hahmottaa näitä merkityksiä ja arvoja.

Pienissä yksiköissä tehtävä musiikintutkimus kattaa musiikin monimuotoisuutta ilmeisen hyvin ja pystyy huomioimaan musiikin parissa tapahtuvat kulttuuriset muutokset sekä reagoimaan tutkimuskohteen muutoksiin. Musiikintutkimuksen tarve onkin asiantuntijoiden artikuloimana ilmeinen, mutta tutkimustyön välittyminen yhteiskunnan käyttöön ei ole selviö, vaikka tutkimuksen katsotaan olevan vuorovaikutussuhteessa yhteiskunnan kanssa. Aineistomme perusteella voidaan todeta, että musiikintutkimuksen yhteiskuntasuhde on dynaaminen ja usealla tavalla polaarinen (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Yhteenvedo asiantuntijoiden käsityksistä koskien musiikintutkimuksen yhteiskuntasuhdetta.

Pääkategoria	Käsitysten vaihtelua esilletuovat alakategoriat	
Musiikintutkimuksen tila ja merkityksellisyys	Uudistuva, monipuolinen, elävä	Vähän tutkijoita, pienet yksiköt
	Tieteenalan erikoistunut identiteetti	Monitieteisyys
	Yleiset tiedonintressit	Tutkijan oma motivaatio
	Musiikintutkimuksen ilmeinen tarve	Tutkimustyön välittyminen yhteiskuntaan
Muuttuva musiikinkulttuuri ja muuttuva yhteiskunta	Musiikintutkimuksen reagointi kaikkialliseen, rajattomaan, teknistyneeseen musiikkikulttuurien kirjoon	Musiikintutkimus kulttuuripoliitiikan taloudellista mitattavuutta korostavassa muutoksessa
Musiikkien merkityksellisyiden monimuotoisuus	Yksilön ja yhteisön hyödyt musiikintutkimuksen ydintehtävän perusteina	Musiikin ja musiikintutkimuksen itseisarvon kysymys

Yhteiskunnan ja kulttuurin muutokset vaikuttavat musiikkiin, sen asemaan ja arvostukseen. Suurimpana vaikuttajana nähdään uusi teknologia: kaikki haastellut toivat esiin teknologian musiikkikulttuureihin tuomat muutokset. Musiikki on jokapäiväistä ja jokapaikkaista, kaikkiallista ja sitä on tarjolla enemmän kuin ennen. Myös musiikin merkitys, kulutustottumukset, saatavuus sekä oppiminen ovat muuttuneet.

Tutkijat saavat uusia tutkittavia ilmiöitä yhteiskunnallisten muutosten myötä, ja tuottavat uutta tietoa, jota yhteiskunta voi hyödyntää. Nyky-yhteiskunta arvostaa mitattavuutta, jolloin myös musiikilta vaaditaan mitattavia hyötyjä ja musiikintutkimukselta mitattavia tuloksia. Tutkijoiden mukaan musiikin ja musiikintutkimuksen välittömiä arvoja ja hyötyjä on vaikea mitata, mutta tutkimuksen luotettavuus sekä mitattavat tulokset koetaan tällä hetkellä tarpeelliseksi, jotta voidaan saada taloudellista tukea. Jotta perustuslaissakin mainittu tieteellinen ja taiteellinen vapaus voidaan taata, julkisen vallan tuki on tärkeää (vrt. OPM 2009, 20). Tutkimustyötä on kuitenkin tärkeää voida tehdä puolueettomista lähtökohdista, vapaasti. Nykytutkimuksen mitattavuuden tavoittelu, monitieteisyys sekä pieniä, pehmeää dataa tuottavia humanistisia aloja koskeva tiedepoliittika haastaa musiikintutkimuksen identiteettiä.

Vaikutus- ja hyötydiskurssi nostaa esiin kysymyksen, onko musiikki *vain* väline jonkin, kuten hyvän elämän saavuttamiseen. Tutkijat kokevat, että musiikin välinearvon merkitys on kasvanut. He toivat esiin useaan otteeseen, kuinka yhteiskunnassa ja tiedepoliitikassa korostetaan tuloksellisuuden ja välittömien hyötyjen saavuttamista myös musiikissa ja musiikintutkimuksessa. Heidän mukaansa nykytilanteessa ei riitä, että musiikki on osa ihmistä, vaan sen tulisi olla mitattavasti hyödyllinen osa ihmistä ja elämää.

Haastellut professorit eivät kuitenkaan halua nähdä musiikkia pelkästään välineenä, vaan lähes jokaiselle heistä musiikilla on itseisarvoinen merkitys, eikä

sen arvostaminen edellyttää välittömän hyödyn olemassa oloa. Haastatellut artikuloivat monin tavoin musiikin tutkittuja, lähes aina positiivisia vaikutuksia yksilön sekä yhteisön elämään, ja kokevat musiikin olevan osa ihmisyyttä, jolloin musiikin itseisarvo liittyy myös ihmisen itseisarvoon. Sen sijaan, että kysyttäisiin onko musiikilla itseisarvoa, voitaisiin kysyä onko ihmisellä itseisarvoa. Jos ihmisyyden itseisarvo, tulisi ihmisyyteen liittyvällä musiikillakin olla itseisarvoinen oikeutus.

Haastattelututkimukseemme osallistuneet edustavat asiantuntijoita, joilla voidaan olettaa olevan kriittinen rooli musiikintutkimuksen, musiikintutkimukseen liittyvän koulutuksen ja yliopistollisen tutkimuksen kolmannen tehtävän, yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen parissa. Tutkijoina olemme pyrkineet lähestymään tehtävää neutraalisti, lähinnä hermeneuttisen tiedonintressin puitteissa. Teemahaastattelun runko perustui aiempaan, erityisesti musiikintutkimusta ja musiikin vaikutuksia koskevaan kirjallisuuteen ja esitutkimukseen. Koimme haastattelutilanteissa ymmärtävämmä osallistujia, ja aihe herätti runsaasti keskustelua jokaisen haastateltavan kanssa. Käsitykset olivat yleisesti melko yhteneväisiä, mutta aineisto toi myös keskenään erilaisia näkökulmia esille. Hyödynsimme sekä kommunikatiivista validointia että tutkijatriangulaatiota, jotka vaikuttavat myönteisesti tutkimuksen luotettavuuteen.

Tässä tutkimuksessa rajaus tehtiin käytännön syistä vain musiikintutkimuksen omien asiantuntijoiden käsityksiin, eikä professorikuntaankaan täysin kattavasti. Musiikintutkimuksen yhteiskuntasuhteen tutkimisessa tarpeellista olisi kuulla myös muiden toimijoiden kuten muiden tutkijoiden, ”tiedon käyttäjien” ja ”tiedon nauttijoiden”, tiedepolitiikasta vastaavien ja suuren yleisön ääniä. Tämä onkin paljon haastavampi tehtävä johtuen juuri kriittisistä musiikintutkimuksen mitattavuuden ja musiikin merkityksellisyyden jäljitettävyyden ongelmista.

Toivomme tämän tutkimuksen osaltaan edistävän ainakin tehtäväämme liittyvää keskustelua. Tavoitteenamme on myös raportoida aineistoamme jatkossa vielä tarkemmin musiikkikasvatuksen näkökulmasta. Tämä tutkimus nostaa esille mm. musiikintutkimuksen popularisoinnin ja jalkauttamisen tärkeyttä sekä herättää esiin (filosofista) kysymystä musiikin ja musiikintutkimuksen väline- ja itseisarvoista. Emme tässä ota kantaa musiikintutkimuksen tutkijamääriin, resursointiin ja tutkimusyksiköiden organisointiin saati tiedepolitiikkaan laajemmin, mutta toteamme, että on luonnollisesti syytä saada erityisesti asiantuntijoiden ääniä kuuluville.

Musiikintutkimus on organisesti ja vastavuoroisesti sidoksissa yhteiskunnan toimintaan. Yhteiskunnalliset muutokset ja niiden osana tutkimuspoliittiset päätökset vaikuttavat musiikintutkimuksen tulevaisuuteen ja musiikin asemaan osana ihmisen, yhteisön ja kulttuurin elämää. Vaarana on, että musiikkia ja musiikintutkimusta arvioidaan lyhytnäköisesti välittömien seurausten ja hyötyjen kannalta eikä hitaampien, elämänkaarten ja kulttuuristen muutosten aikajänteiden kannalta. Musiikintutkimuksen parissa ollaan aineistommekin perusteella hyvin tietoisia pitkäjänteisen, yhteiskunnan kanssa vahvassa vuorovaikutuksessa tehtävän musiikintutkimuksen tarpeesta ja tehtävästä. Musiikkiin ja musiikintutkimukseen panostaminen voisi tuoda yhteiskuntamme ihmisille tasapainoisempaa ja täydempää, parempaa elämää.

Lähteet

- Aho, Kalevi. 1997. *Taide ja todellisuus*. Helsinki: WSOY.
- Ahonen, Sirkka. 1994. Fenomenografinen tutkimus. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*. Toim. Sirkka Ahonen, Seppo Saari, Leena Syrjälä ja Eija Syrjäläinen. Helsinki: Kirjayhtymä. 114–160.
- Alluri, Vinoo, Petri Toiviainen, Iiro Jääskeläinen, Mikko Sams, Enrico Glerean ja Elvira Brattico. 2012. Large-scale brain networks emerge from dynamic processing of musical timbre, key and rhythm. *Neuroimage* 59: 3677–3689. DOI: 10.1016/j.neuroimage.2011.11.019.
- Beardsley, Monroe. 1965. Intrinsic value. *Philosophy and phenomenological research* 26 (1): 1–17.
- Becker, Judith. 2010. Exploring the habitus of listening: anthropological perspectives. Teoksessa *Handbook of music and emotion: theory, research, applications*. Toim. Patrik Juslin ja John Sloboda. New York: Oxford University Press. 127–157.
- Benestad, Finn. 1978. *Musik och tanke*. Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Benham, John. 2011. *Music advocacy: moving from survival to vision*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Berger, Peter ja Thomas Luckmann. 1966. *The social construction of reality: a treatise in the sociology of knowledge*. Garden City, N.Y.: Doubleday.
- Blacking, John. 1969. The value of music in human experience. *Yearbook of the International music council* 1: 33–71.
- Bohlman, Philip. 2004. *The music of European nationalism: cultural identity and modern history*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Bourdieu, Pierre. 1986. The forms of capital. Teoksessa *Handbook of theory and research for the sociology of education*. Toim. John G. Richardson. New York: Greenwood Press. 241–258.
- Cross, Ian. 2014. Music and communication in music psychology. *Psychology of music* 42 (6): 809–819.
- Cross, Ian ja Elizabeth Tolbert. 2009. Music and meaning. Teoksessa *The Oxford handbook of music psychology*. Toim. Susan Hallam, Ian Cross ja Michael Thaut. Oxford: Oxford University Press.
- DeNora, Tia. 2000. *Music in everyday life*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eerola, Päivi-Sisko. 2014. Musiikin opiskelun siirtovaikutuksia: katsaus empiirisiin tutkimuksiin. *Musiikkikasvatus* 17 (1): 57–70.
- Eerola, Tuomas, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala. 2003. Musiikintutkimuksen koulutus Suomessa. Teoksessa *Johdatus musiikintutkimukseen*. Helsinki: Suomen musiikkiteollinen seura. 407–413.
- Erkkilä, Jaakko. 1997. *Musiikin merkitystasot musiikkiterapian teorian ja kliinisen käytännön näkökulmista*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Erkkilä, Jaakko. 2003. Musiikkiterapia. Teoksessa *Johdatus musiikintutkimukseen*. Toim. Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori ja Pirkko Paananen. Helsinki: Suomen musiikkiteollinen seura. 291–300.
- Evans, Linda. 2015. A changing role for university professors? Professorial academic leadership as it is perceived by 'the led'. *British education research journal* 41 (4): 666–685.
- Flohr, John ja Donald Hodges. 2002. Music and neuroscience. Teoksessa *The new handbook of research on music teaching and learning*. Toim. Richard Colwell ja Carol Richardson. New York: Oxford University Press. 1023–1039.
- Gregory, Andrew. 2000. The roles of music in society. Teoksessa *The social psychology of music*. Toim. David Hargreaves ja Adrian North. New York: Oxford University Press. 123–140.

- Hallam, Susan. 2010. The power of music: its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International journal of music education* 28 (3): 269–289.
- Hallam, Susan. 2015. *The power of music*. London: Music Education Council.
- Hanser, Suzanne. 2010. Music, health, and wellbeing. Teoksessa *Handbook of music and emotion*. Toim. Patrik Juslin ja John Sloboda. New York: Oxford University Press. 849–877.
- Heiniö, Mikko ja Pirkko Moisala. 1999. Musiikki nykysuomalaisuuden konstruoijana. *Musiikki* 29 (4): 363–368.
- Huottilainen, Minna. 2009. Musiikki ja oppiminen aivotutkimuksen valossa. Teoksessa *Taide ja taito: kiinni elämässä*. Toim. Annamaija Aro ym. Helsinki: Opetushallitus. 40–48. Verkkolähde http://www.oph.fi/download/49220_taide_ja_taito.pdf [tark. 15.08.2017].
- Huovinen, Erkki ja Jarmo Kuitunen. 2008. Johdanto. Teoksessa *Johdatus musiikkifilosofi-iaan*. Toim. Erkki Huovinen ja Jarmo Kuitunen. Tampere: Vastapaino. 9–31.
- Hyde, Krista, Jason Lerch, Andrea Norton, Marie Forgeard, Ellen Winner, Alan C. Evans ja Gottfried Schlaug. 2009. The effects of musical training on structural brain development: a longitudinal study. *Annals of the New York Academy of Sciences* 1169: 182–186.
- Hyypä, Markku. 2002. *Elinvoimaa yhteisöstä: sosiaalinen pääoma ja terveys*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyypä, Markku. 2013. *Kulttuuri pidentää ikää*. Helsinki: Duodecim.
- Hyypä, Markku ja Hanna-Liisa Liikanen. 2005. *Kulttuuri ja terveys*. Helsinki: Edita.
- Jones, Patrik ja Thomas Langston. 2012. Community music and social capital. Teoksessa *The Oxford handbook of music education vol. 2*. Toim. Gary McPherson ja Graham Welch. New York: Oxford University Press. 120–137.
- Järviluoma, Helmi. 1997. *Musiikki, identiteetti ja ruohonjuuritaso: amatöörimusiikkoryh-
män kategoriatyöskentelyn analyysi*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Järviluoma, Helmi. 2003. Äänimaisematutkimus. Teoksessa *Johdatus musiikintutkimuk-
seen*. Toim. Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala. Helsinki: Suomen
musiikkitieteellinen seura. 347–355.
- Kangas, Sari-Anne ja Maarit Poikela. 2015. *Miksi musiikkia tutkitaan ja opetetaan?
Asiantuntijoiden käsityksiä musiikintutkimuksen, musiikkikasvatuksen ja yhteiskun-
nan välisistä suhteista*. Musiikkikasvatuksen pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun
yliopisto.
- Klein, Julie ja Richard Parncutt. 2010. Art and music research. Teoksessa *The Oxford
handbook of interdisciplinarity*. Toim. Robert Frodeman, Julie Klein ja Carl Mitcham.
Oxford: Oxford University Press. 133–146.
- Koivisto, Juha ja Mervi Luonila. 2015. *Musiikkialan talous Suomessa 2014*. Helsinki: Mu-
sic Finland. Verkkolähde [http://musicfinland.fi/fi/media/dokumentit/Tunnusluku-
ja_ja_tutkimuksia_10_talous2014.pdf](http://musicfinland.fi/fi/media/dokumentit/Tunnusluku-
ja_ja_tutkimuksia_10_talous2014.pdf) [tark. 15.8.2017].
- Kurkela, Kari 1994. *Mielen maisemat ja musiikki: musiikin esittäminen ja luovan asenteen
psykodynaamiikka*. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Kurkela, Vesa ja Markus Mantere (toim.). 2015. *Critical music historiography: probing
canons, ideologies and institutions*. Burlington: Ashgate.
L. 558/24.7.2009 Yliopistolaki.
L. 731/11.6.1999 Suomen perustuslaki.
- Lanza, Joseph. 1994. *Elevator music: a surreal history of Muzak, easy-listening and other
moodsong*. London: Quarted Books.
- Lehtonen, Kimmo. 2005. Musiikkioppilaitokset näkymättömän vallan käyttäjinä. *Mu-
siikkikasvatus* 8 (2): 32–42.
- Lehtonen, Tommi. 2014. Poisvalinta. *Tieteessä tapahtuu* 32 (6): 61.

- Leins, Anne Kathrin, Ralph Spintge ja Michael Thaut. 2009. Music therapy in medical and neurological rehabilitation settings. Teoksessa *The Oxford handbook of music psychology*. Toim. Susan Hallam, Ian Cross ja Michael Thaut. Oxford: Oxford University Press. 526–535.
- Leppänen, Taru. 2000. *Viulisti, musiikki ja identiteetti: Sibelius-viulukilpailu suomalaisessa mediassa 1995*. Helsinki: Suomen Etnomusikologinen Seura.
- Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria. 2007. *”Minunkin sisälläni soi”: musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia*. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Limberg, Louise. 2008. Phenomenography. Teoksessa *The Sage encyclopedia of qualitative research methods*. Toim. Lisa M. Given. Thousand Oaks: Sage. 612–615.
- Lippman, Edward. 1992. *A history of Western musical aesthetics*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Louhivuori, Jukka. 2009. Johdanto. Teoksessa *Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Toim. Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen ja Lauri Väkevä. Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura. 11–36.
- MacDonald, Raymond, Gunter Kreutz ja Laura Mitchell. 2012. What is music, health and wellbeing and why is it important? Teoksessa *Music, health and wellbeing*. Toim. Raymond MacDonald, Gunter Kreutz ja Laura Mitchell. New York: Oxford University Press. 3–11.
- Macfarlane, Bruce. 2011. Professors as intellectual leaders: formation, identity and role. *Studies in higher education* 36 (1): 57–73.
- Mark, Michael. 2002. A history of music education advocacy. *Music Educators Journal* 89 (1): 44–48.
- Marton, Ference. 1986. Phenomenography: a research approach to investigating different understandings of reality. *Journal of thought* 21 (3): 28–49.
- Marton, Ference. 1981. Phenomenography: describing conceptions of the world around us. *Instructional science* 10: 177–200.
- McPherson, Gary ja Susan Hallam. 2009. Musical potential. Teoksessa *The Oxford handbook of music psychology*. Toim. Susan Hallam, Ian Cross ja Michael Thaut. Oxford: Oxford University Press. 255–264.
- McPherson, Gary ja Graham Welch (toim.). 2012. Part 7: Critical reflections and future action. Teoksessa *The Oxford handbook of music education, vol. 2*. Oxford: Oxford University Press. 585–701.
- Milovanov, Riia ja Mari Tervaniemi. 2011. The interplay between musical and linguistic aptitudes: a review. *Frontiers in psychology* 2: 321. DOI: 10.3389/fpsyg.2011.00321.
- Myers, David (toim.). 2002. Part VII: Music education connections. Teoksessa *The new handbook of research on music teaching and learning: a project of the Music educators national conference*. Toim. Carol Richardson ja Richard Colwell. Oxford: Oxford University Press. 903–985.
- Niikko, Anneli. 2003. *Fenomenografia kasvatustieteellisessä tutkimuksessa*. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Niiniluoto, Ilkka. 1984. *Johdatus tieteenfilosofiaan: käsitteen- ja teorianmuodostus*. Helsinki: Otava.
- North, Adrian ja David Hargreaves. 2009. Music and consumer behaviour. Teoksessa *The Oxford handbook of music psychology*. Toim. Susan Hallam, Ian Cross ja Michael Thaut. London: Oxford University Press. 481–490.
- Nuutinen ja Lehvo (toim.). 2014. *Tieteen tila 2014: yhteenveto*. Helsinki: Suomen Akatemia.
- OKM. 2014. *Osaamisella ja luovuudella hyvinvointia: opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsaus 2014*. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- OPM. 2009. *Kulttuuripolitiikan strategia 2020*. Helsinki: Opetusministeriö.

- Padilla, Alfonso ja Juha Torvinen. 2005. Johdanto. Teoksessa *Musiikin filosofia ja esteetiikka: kirjoituksia taiteen ja populaarin merkityksistä*. Toim. Alfonso Padilla ja Juha Torvinen. Helsinki: Yliopistopaino. 9–21.
- Patton, Michael Quinn. 2002. *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Pernaa, Ville. 2007. Hyvinvointivaltion sivistyspolitiikan pitkät linjat. Teoksessa *Suomen eduskunta 100 vuotta: 9, sivistyksen ja tiedon Suomi*. Toim. Ville Pernaa ja Allan Tiitta. Helsinki: Suomen eduskunta. 136–145.
- Quiñones, Marta, Anahid Kassabian ja Elena Boschi (toim.). 2013. *Ubiquitous musics: the everyday sounds that we don't always notice*. Farnham: Ashgate.
- Rabinowitch, Tal-Chen, Ian Cross ja Pamela Burnard. 2013. Long-term musical group interaction has a positive influence on empathy in children. *Psychology of music* 4 (41): 484–498.
- Rautiainen-Keskustalo, Tarja. 2008. Marginaalista menestystarinaksi: musiikilliset kategoriat myöhäismodernissa kulttuurissa. *Kulttuurintutkimus* 25 (2): 24–34.
- Rautiainen-Keskustalo, Tarja. 2013. Paikalliset ja globaalit skenet: medioitunut musiikkikulttuuri tutkimuskohteena. Teoksessa *Musiikki kulttuurina*. Toim. Pirkko Moisala ja Elina Seye. Helsinki: Suomen Etnomusikologinen Seura. 321–336.
- Rayner, Steve, Mary Fuller, Lindsay McEwen & Hazel Roberts. 2010. Managing leadership in the UK university: a case for researching the missing professoriate? *Studies in higher education* 35 (6): 617–631.
- Richardson, John T. E. 1999. The concepts and methods of phenomenographic research. *Review of educational research* 69 (1): 53–82.
- Rickard, Nikki ja Katrina McFerran. 2012. *Lifelong engagement with music: benefits for mental health and wellbeing*. New York: Nova Science Publishers, Inc.
- Saarikallio, Suvi. 2009. Musiikki ja nuoren psykososiaalinen kehitys. Teoksessa *Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Toim. Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen ja Lauri Väkevä. Jyväskylä: Suomen musiikkiteollinen seura. 221–231.
- Schellenberg, E. Glenn ja Michael Weiss. 2013. Music and cognitive abilities. Teoksessa *The psychology of music*. Toim. Diana Deutsch. 3. painos. London: Academic Press. 499–550.
- Schlaug, Gottfried, Andrea Norton, Katie Overy ja Ellen Winner. 2005. Effects of music training on the child's brain and cognitive development. *Annals of the New York Academy of Sciences* 1060: 219–230.
- Sinkkonen, Jari. 2009. Musiikki: yhtä aikaa yksilöllistä ja jaettua. Teoksessa *Musiikkikasvatus*. Toim. Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen ja Lauri Väkevä. Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura. 289–297.
- Skaniakos, Terhi. 2013. Suomi-rockin suomalaisuus Saimaa-ilmiö-elokuvassa. Teoksessa *Musiikki kulttuurina*. Toim. Pirkko Moisala ja Elina Seye. Helsinki: Suomen Etnomusikologinen Seura. 299–320.
- Small, Christopher. 1998. *Musicking: the meanings of performing and listening*. Hanover: Wesleyan University Press.
- Stecker, Robert. 2013. Value in art. Teoksessa *The Oxford handbook of aesthetics*. Toim. Jerrold Levinson. Oxford: Oxford University Press. 307–324.
- Suutari, Pekka. 2013. Moni-identtisyys ja etnisten vähemmistön musiikki. Teoksessa *Musiikki kulttuurina*. Toim. Pirkko Moisala ja Elina Seye. Helsinki: Suomen Etnomusikologinen Seura. 257–276.
- Särkämö, Teppo ja Minna Huutilainen. 2012. Musiikkia aivoille läpi elämän. *Suomen lääkärilehti* 67 (17): 1334–1339.
- Tarrant, Mark, Adrian North ja David Hargreaves. 2002. Youth identity and music. Teoksessa *Musical identities*. Toim. Raymond MacDonald, David Hargreaves ja Dorothy Miell. Oxford: Oxford University Press. 134–150.

- Taylor, Timothy. 2001. *Strange sounds: music, technology & culture*. New York: Routledge.
- Thaut, Michael ja Barbara Wheeler. 2010. Music therapy. Teoksessa *Handbook of music and emotion*. Toim. Patrik Juslin ja John Sloboda. New York: Oxford University Press. 819–848.
- Torvinen, Juha ja Markus Mantere. 2007. *Musiikki? Johdatus musiikin filosofiaan ja esteetiikkaan*. Helsinki: Suomen musiikkioppilaitosten liitto.
- Trehub, Sandra, Erin Hannon ja Adena Schachner. 2010. Perspectives on music and affect in the early years. Teoksessa *Handbook of music and emotion: theory, research, applications*. Toim. Patrik Juslin ja John Sloboda. Oxford: Oxford University Press. 645–668.
- Veblen, Kari ja Bengt Olsson. 2002. Community music. Teoksessa *The new handbook of research on music teaching and learning*. Toim. Richard Colwell ja Carol Richardson. New York: Oxford University Press. 730–753.
- Walker, Robert. 2012. Avoiding the dangers of postmodern nihilist curricula in music education. Teoksessa *The Oxford handbook of philosophy in music education*. Toim. Wayne Bowman ja Ana Lucía Frega. Oxford: Oxford University Press. 386–405.
- Webb, Graham. 1997. Deconstructing deep and surface: towards a critique of phenomenography. *Higher education* 33: 195–212.
- Wheeler, Barbara. 2015. *Music therapy: handbook*. New York: The Guilford Press.
- Winnicott, Donald. 1971. *Playing and reality*. London: Tavistock.
- Young, Mitchell. 2015. Competitive funding, citation regimes, and the diminishment of breakthrough research. *Higher education* 69 (3): 421–434.
- Yrjänäinen, Sari. 2011. *”Onks meistä tähän?”: aineenopettajakoulutus ja opettajaopiskelijan toiminnallisen osaamisen palapeli*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Expert conceptions of the relationships between music research and society

Investments on research by society are tied with the societal returns on the investments. Societal changes can be seen in research of music as changes both in musics and in research organizations. In changing circumstances, it is necessary to reconsider the meanings and purposes of music research. The relationship between music research and society is affected by our notions of music. Music research is steered by prevailing beliefs and practices, and by assessing the values and significations of musics as part of our societies and cultures.

We interviewed 13 music professors representing a large variety of research directions in Finland for their conceptions of the status quo and purpose of music research. Their professional positions at the intersection of practice and management of research and teaching are central for music research. The goal of the phenomenographic study was to examine the different and shared ways in which the experts understand the socially constructed relationship between music research and society. The thematic interview was based on previous research and a preliminary study on two music researchers. For the benefit of validity, the qualitative, theory-informed analysis of the interviews, each between 35 and 60 minutes in length, was sent to the participants for their comments, which added clarification to data quotations, while being mostly finalizations of utterances or choices of words without changes to meanings.

The data portrays the significance of current and active music research in society. Personal, social and cultural motivations for research in music are rooted in the values and signification of music. Small research units are able to react to the changes in the field. While the need for music research is evident, transferring research outcomes to the use of society is not. While dynamic, the relationship of music research and society is polar in a multitude of ways, e.g., in terms of agility vs. human resources in small research units, specialization vs. interdisciplinarity, general vs. personal interests of knowledge, reacting to the ubiquitous and technologized spectrum of music cultures vs. economic measurability in cultural politics, and, finally, the question of instrumental vs. intrinsic values of music.

KM Sari-Anne Kangas (sariannekangas@gmail.com) toimii Haukiputaan yhtenäiskoulun ja lukion musiikinopettajana. KM Maarit Poikela (maarit.poikela@nurmijarvi.fi) on Isoniitun koulun ja Nurmijärven yhteiskoulun musiikinopettaja. FT Juha Ojala (juha.ojala@oulu.fi) toimii musiikkikasvatuksen ma. professorina Oulun yliopistossa.